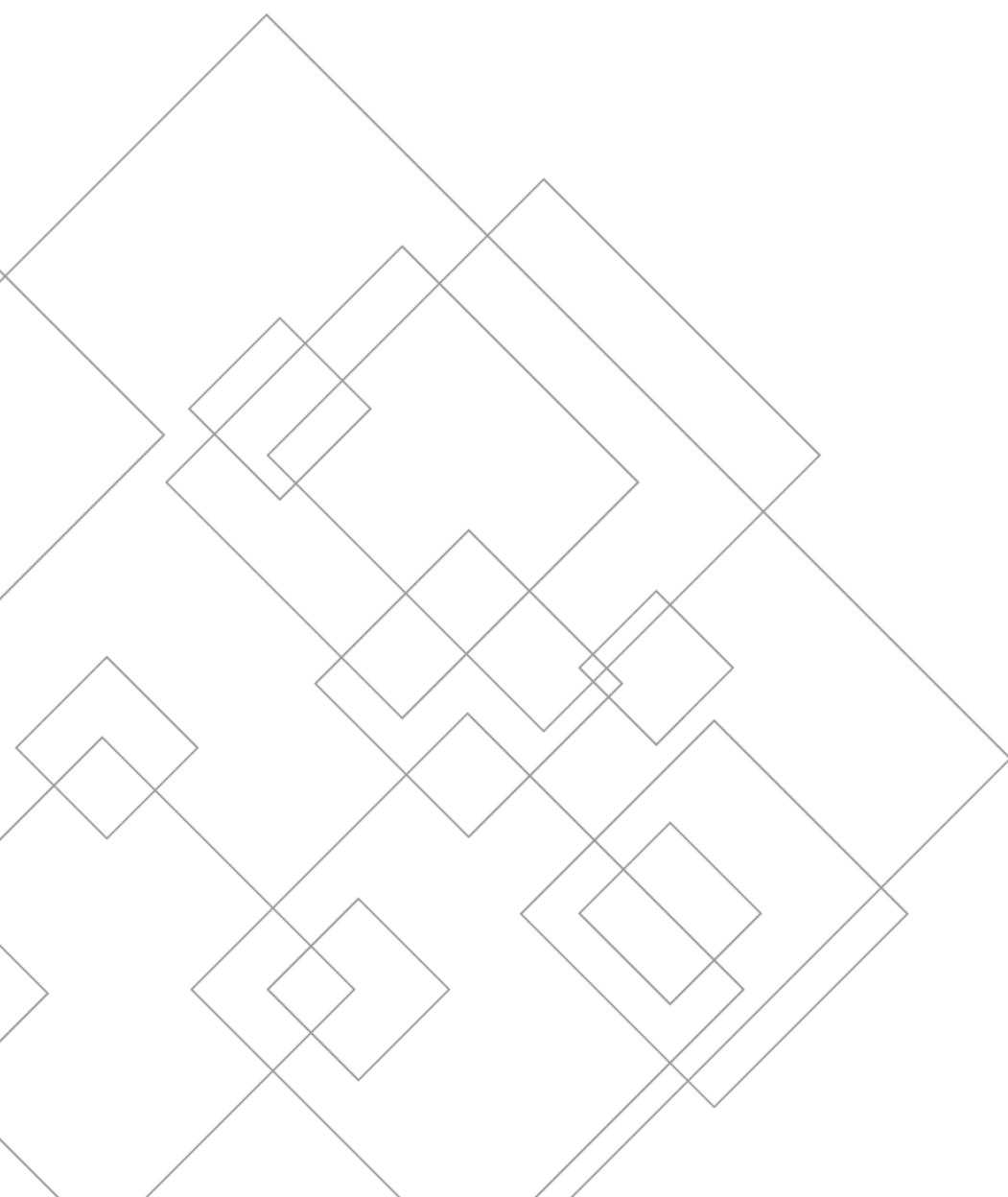

Arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i 2020

Tallrapportering for IMDi minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne sitt arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Retten til et fritt liv

Denne rapporten beskriver hvordan Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere har jobbet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i 2020.

Hensikten med rapporten er å sammenfatte funn og tendenser fra året som har gått, og å se utvikling på feltet gjennom de siste årene og i sammenheng med det overordnede kunnskapsgrunnlaget på feltet.

Retten til å leve et fritt liv

Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er barrierer som stadig står i veien for barn og unges rett til å leve frie liv. Å bygge ned disse barrierene er avgjørende for å ivareta barn og unges grunnleggende rettigheter, og er en prioritering i Regjeringens integreringsstrategi¹.

IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne er sentrale virkemidler i det forebyggende arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Økningen i antallet saker som har blitt avdekket de siste årene viser at det fortsatt er et betydelig behov for hjelp og veiledning til barn og unge utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Nøkkeltall 2020

I 2020 har IMDi minoritetsrådgivere har gitt råd og veiledning i totalt 723 saker. Dette er en økning på 33 prosent fra 2019. Som tidligere år dreier hovedbekymringen i de fleste sakene seg om negativ sosial kontroll og om vold/trusler. De fleste av sakene dreier seg om jenter, og sakene har i størst grad involvert personer med opprinnelse fra Syria, Somalia, Pakistan og Irak. Økningen i antallet saker fra 2019 til 2020 dreier seg i hovedsak om negativ sosial kontroll, og saker som gjelder jenter/kvinner.

Integreringsrådgiverne har gitt råd og veiledning i totalt 250 saker i 2020. Dette er relativt stabilt sammenlignet med 2019. Over halvparten av sakene omhandler personer som er etterlatt i utlandet. I likhet med 2019 er det flest jenter som får bistand, og sakene har i størst grad involvert personer med opprinnelse fra Somalia, Irak og Syria.

Minoritetsrådgiverordningen

IMDi har 49 minoritetsrådgivere utplassert ved utvalgte ungdoms- og videregående skoler over hele landet.¹ IMDi minoritetsrådgivere skal bidra til at flere barn og unge som står i fare for, eller utsettes for, negativ sosial kontroll og/eller æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, får råd, veiledning og oppfølging i tråd med sine behov og rettigheter.

Integreringsrådgiverordningen

Spesialutsendinger for integreringssaker (integreringsrådgivere) er utsendte ved utvalgte utenriksstasjoner. Integreringsrådgiverne skal yte konsulær bistand til personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Integreringsrådgiverne skal også bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet i Norge gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og gjennom kompetansehevingstiltak. Integreringsrådgiverne skal videre etablere og bygge nettverk i Norge og i utlandet og bidra med anbefalinger og innspill til utviklingen av fagfeltet. Integreringsrådgiverne er per i dag utstasjonert på ambassadene i Ankara, Amman, Islamabad og Nairobi.

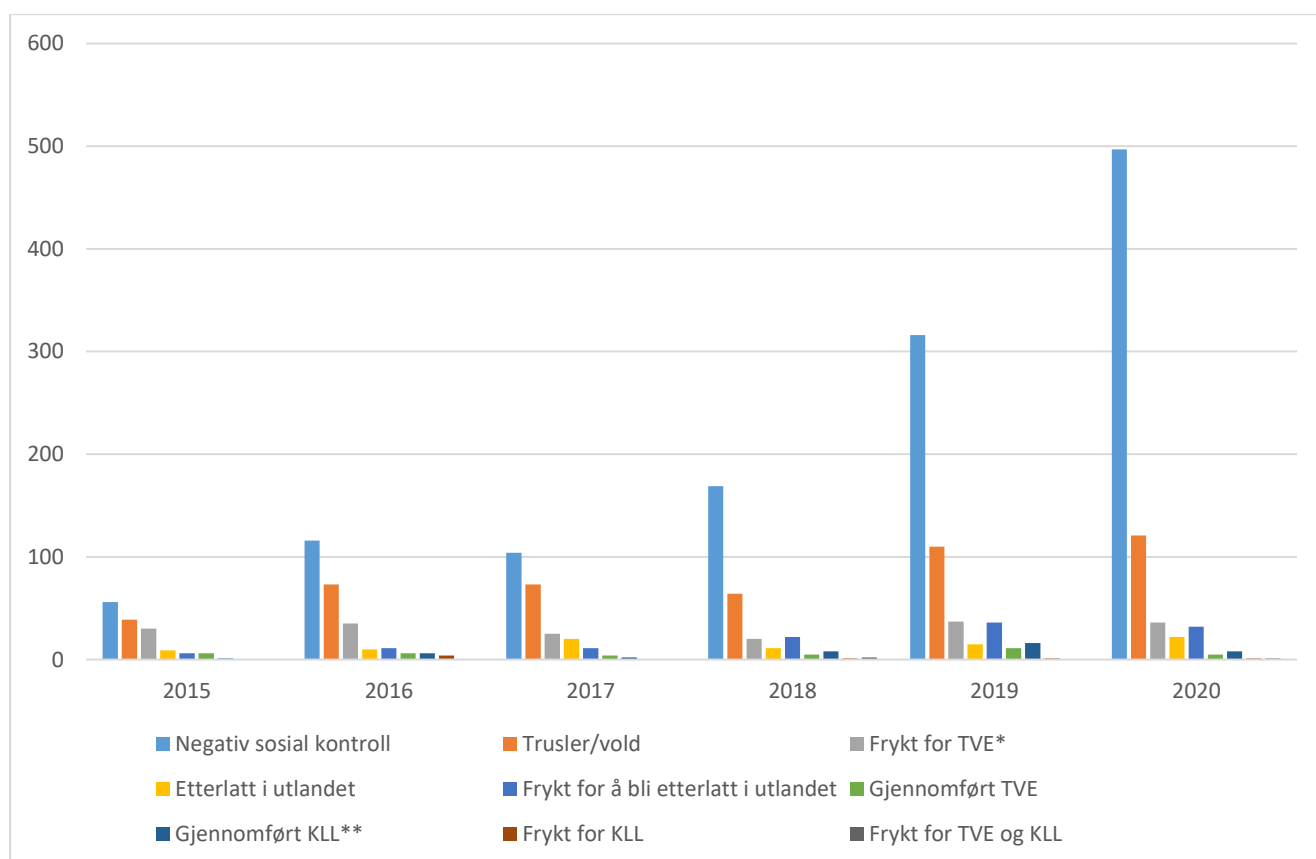
¹ Se oversikt på IMDi nettsider: <https://www.imdi.no/negativ-sosial-kontroll/minoritetsradgivere-pa-ungdomskoler-og-videregaende-skoler/>

Covid-19-pandemien har påvirket arbeidet til IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne i 2020. Nedstengte skoler og delvis stengte ambassader har gjort at minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne i perioder har fulgt opp enkeltsaker fra hjemmekontor og via digitale hjelpemidler. Funn og tendenser fra året må derfor sees i lys av denne ekstraordinære situasjonen.

IMDis minoritetsrådgivere

IMDis minoritetsrådgivere har i 2020 gitt råd og veiledning i totalt 723 saker, mot 542 i 2019. Dette er en økning på 33 prosent.²

Figur 1: historisk utvikling antall saker minoritetsrådgiverne. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Covid-19-pandemien har preget minoritetsrådgivernes arbeid i 2020. I periodene skolene har vært stengt har minoritetsrådgiverne opplevd en nedgang i antallet henvendelser. Dette har sammenheng med manglende mulighet for fysiske møter og skjermede samtaler på skolen. Minoritetsrådgiverne opplevde særlig under nedstengingen av samfunnet i mars og april at færre «nye» barn og unge tok kontakt enn normalt. Barn og unge som ikke hadde tatt kontakt med minoritetsrådgivere før pandemien, tok heller ikke kontakt med minoritetsrådgiver da

² En sak defineres som veiledning/oppfølging av en person som er utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Veiledning av ansatte som jobber med en utsatt ungdom, vil også registreres som «en sak». En sak registreres kun én gang, slik at den reelle tidsbruken og oppfølgingen ikke fremkommer i tallgrunnlaget.

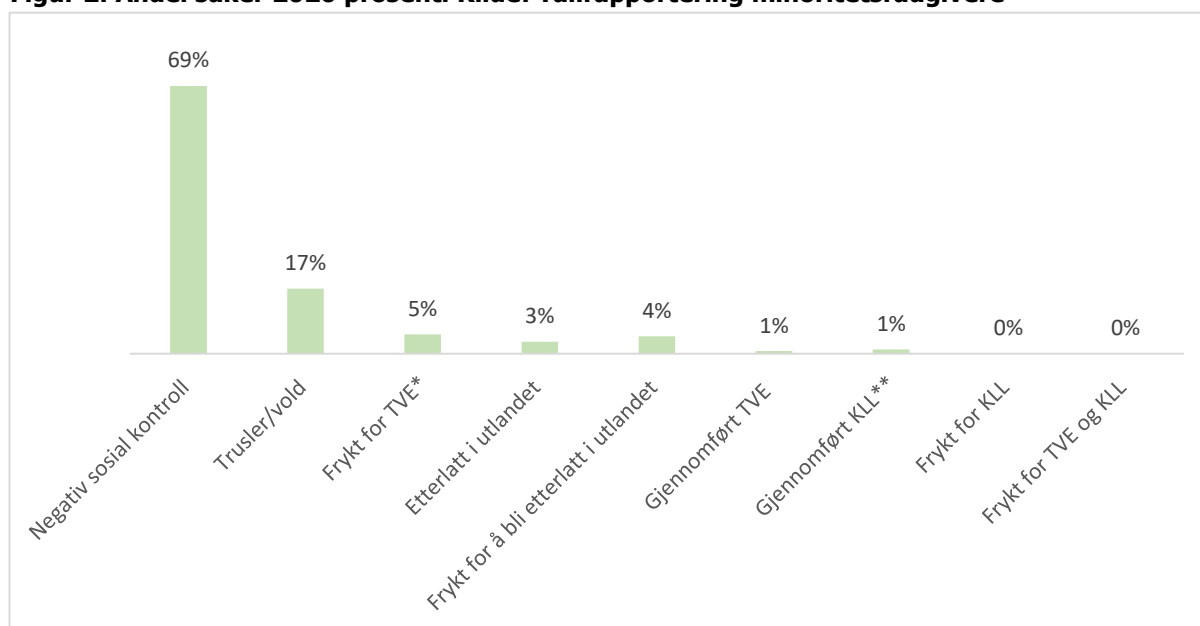
skolene stengte ned. Minoritetsrådgiverne fikk også henvist langt færre saker fra skoleansatte og ansatte i offentlige hjelpetjenester i denne perioden.

Det var en markant økning av antall saker i andre halvår 2020. Ved utgangen av juni 2020 hadde minoritetsrådgiverne gitt råd og veiledning i totalt 285 saker. Dette er om lag samme antall som på samme tid i 2019³. Antallet saker har derimot vært vesentlig høyere i andre halvår sammenlignet med tilsvarende periode tidligere år. Flere minoritetsrådgivere opplevde at barn og unge ventet med å ta kontakt til skolene åpnet for fysisk oppmøte høsten 2020.

Hva handler sakene om?

I 2020 ble flesteparten av sakene minoritetsrådgiverne jobbet med kategorisert som negativ sosial kontroll (69 prosent), etterfulgt av trusler/vold (17 prosent) og frykt for tvangsekteskap (5 prosent).

Figur 2: Andel saker 2020 prosent. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Fordelingen mellom sakstypene i 2020 skiller seg noe ut fra fordelingen av sakstypene tidligere år. Dette gjelder særlig antallet saker som omhandler negativ sosial kontroll. Her har andelen saker økt med over ti prosentpoeng fra 2019.

³IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgivernes arbeid: Tallrapportering på arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, tilgjengelig på imdi.no: https://www.imdi.no/contentassets/e6f5152e29ec43599caa684a307c6fd7/rapport_for_minoritetsradgivernes_og_integreringsradgivernes_arbeid_forste_halvar_2020.pdf

Tabell 1: Oversikt over saker fordelt på kategori 2015-2020. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Kategori	2015	2016	2017	2018	Prosent 2018	2019	Prosent 2019	2020	Prosent 2020
Negativ sosial kontroll	56	116	104	169	56 %	316*	58 %	497	69 %
Trusler/vold	39	73	73	64	21 %	110	20 %	121	17 %
Frykt for TVE**	30	35	25	20	6 %	37	7 %	36	5 %
Etterlatt i utlandet	9	10	20	11	4 %	15	3 %	22	3 %
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	6	11	11	22	7 %	36	7 %	32	4 %
Gjennomført TVE	6	6	4	5	2 %	11	2 %	5	1 %
Gjennomført KLL***	1	6	2	8	3 %	16	3 %	8	1 %
Frykt for KLL	0	4	0	1	0 %	1	0 %	1	0 %
Frykt for TVE og KLL	0	0	0	2	1 %	0	0 %	1	0 %
Totalt	147	261	239	302	100 %	542*	100 %	723	100 %

*Tallene er revidert siden framstillingen i tallrapporten for 2019. Det har blitt endret grunnet en oppjustering i etterkant av uttrekket som ble gjort i 2019

**Tvangsekteskap

***Kjønnslemlestelse

IMDis minoritetsrådgivere mottok under nedstengingen av skolene flere henvendelser fra elever som opplevde en eskalering i negativ sosial kontroll under Covid-19. Dette har sammenheng med at barn og unge i større grad enn tidligere år måtte oppholde seg hjemme og ikke hadde mulighet til å forlate hjemmet på grunn av smittevernrestriksjonene.

Minoritetsrådgiverne erfarer at den negative sosiale kontrollen som barn og unge utsettes for kan ha ulike former. Det kan omhandle at familie eller andre overvåker bruk av telefon, e-post og kontoer på sosiale medier. Kontrollen kan omfatte regler og forventninger som forbyr/hindrer kontakt med venner, deltakelse på fritidsaktiviteter og friheten til å ha kjæreste. Enkelte ganger kontrolleres også valg av utdanning og yrke. De som utøver kontrollen kan være storfamilie i utlandet, lokalmiljø og eget nettverk/jevnaaldrende venner. Den negative sosiale kontrollen kan utøves via sosiale medier, av personer både i og utenfor Norge. Mange unge som lever under negativ sosial kontroll håndterer krysspresset ved å leve et dobbeltliv, hvor viktige deler av det daglige livet holdes skjult for familie og nettverk. Under nedstengingen av samfunnet ble det vanskeligere for ungdom som lever dobbeltliv å skjule dette for familien.

Antallet saker som dreier seg om trusler/vold er om lag på samme nivå som i 2019. Minoritetsrådgiverne rapporterte i 2020 totalt 121 saker som dreide seg om trusler/vold. Dette kan dreie seg om fysisk eller psykisk vold, ulike typer vold i nære relasjoner, og trusler/vold mellom elever.

Negativ sosial kontroll

Det er vanlig at foreldre setter grenser for sine barn som en del av barneoppdragelsen, men i noen tilfeller setter foreldre helt urimelige begrensninger. Det kan handle om frykt for at familien skal tape ære ved at barna ikke oppfører seg «ordentlig» eller blir «for norske», og at de blir utsatt for ryktespredning og utstøting fra eget miljø. Negativ sosial kontroll er definert som ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves systematisk for å sikre at enkeltpersoner lever i tråd med familiens eller gruppens normer.

Hentet fra *Retten til å bestemme over eget liv* Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse 2017-2020

Antallet saker som dreier seg om frykt for tvangsekteskap er på samme nivå som i 2019; 36 saker i 2020, sammenliknet med 37 saker i 2019. Det har i 2020 vært en nedgang i antall saker som omhandler gjennomført tvangsekteskap sammenliknet med 2019, men saksmengden er på lik linje med antall saker fra årene 2015-2018. I 2020 ga minoritetsrådgiverne råd og veiledning i totalt 5 saker. Saker som omhandler gjennomførte tvangsekteskap, blir gjerne avdekket en tid etter at ekteskapet er inngått. Antallet saker som er registrert i 2020 viser derfor ikke nødvendigvis antallet tvangsekteskap inngått i 2020. Erfaringen er at et tvangsekteskap ofte gjennomføres i forbindelse med utenlandsopphold.

Det har vært en nedgang i antallet saker som omhandler frykt for, eller gjennomført, kjønnslemlestelse. Henvendelsene som minoritetsrådgiverne mottok når det gjaldt kvinner som var omskåret (totalt 8 saker i 2020) omhandlet i hovedsak spørsmål om helsehjelp. Alle kvinnene var over 18 år. Samtlige henvendelser – bortsett fra en – gjaldt kvinner med bakgrunn fra Somalia. Disse sakene blir håndtert av helsemyndighetene (helsesykepleier, fastlege, sykehus), og minoritetsrådgivers rolle i oppfølgingen er i stor grad knyttet til støttesamtaler med den utsatte.⁴

I 2020 ga IMDis minoritetsrådgivere råd og veiledning i 22 saker som omhandlet barn og unge som var etterlatt i utlandet. Dette er et høyere antall saker enn i 2019, men tilsvarende andel som tidligere år. De aller fleste av disse sakene omhandlet personer under 18 år. Syv av sakene omhandlet gutter og 15 jenter/kvinner. I sakene som omhandler familier med flere barn, registreres hvert familiemedlem som én sak. Økningen i 2020 kan skyldes at det var flere barn i samme familie som hjelpeapparatet mistenker ble holdt tilbake i utlandet mot sin vilje. Minoritetsrådgiverne kom i befatning med slike saker hovedsakelig via flyktningetjenesten, frivillige organisasjoner, den utsattes familie eller via en skoleansatt. Rapporten «Det var ikke bare ferie»⁵ peker på motiver som gjenoppretting av familiens ære, korrigerende av uønsket atferd, styrking av kulturell tilhørighet, manglende tillit til offentlige institusjoner og en vanskelig livssituasjon i Norge som begrunnelse for å holde barn og unge i utlandet mot sin vilje. Minoritetsrådgivernes erfaringer i oppfølgingen av disse sakene samsvarer med dette funnet.

Minoritetsrådgiverne har i 2020 registrert 32 saker i 2020 som gjelder frykt for å bli etterlatt i utlandet mot sin vilje. Av disse omhandlet 19 av sakene barn og unge under 18 år, og 11 av sakene gjaldt personer over 18 år.

Etablere tillit til barn og unge

Det tar ofte tid å avdekke om en ungdom er utsatt for negativ sosial kontroll eller æresrelatert vold. Minoritetsrådgiverne erfarer at ungdom som tar kontakt ofte ber om bistand med praktiske spørsmål knyttet til f.eks. lån og stipend, og at de etter hvert åpner seg og forteller om mer sammensatte problemer som ofte innebærer negativ sosial kontroll.

Barn og unge tar også kontakt med minoritetsrådgiverne om problemer knyttet til levekår og fattigdom, fysisk og mental helse, opplevelsen av at deres krysskulturelle erfaringer ikke er verdsatt av storsamfunnet, opplevd rasisme og diskriminering, eller opplevelse av ulike former for press knyttet til karrierevalg, fritidsinteresser, kjønns- og seksualidentitet eller religion.

Ved å etablere en god relasjon til enkeltelever, bygger minoritetsrådgiverne opp tillit hos enkeltelever som det senere kan vise seg at har utfordringer knyttet til negativ sosial kontroll.

⁴ Se beskrivelse av integreringsrådgivernes arbeid på side 9

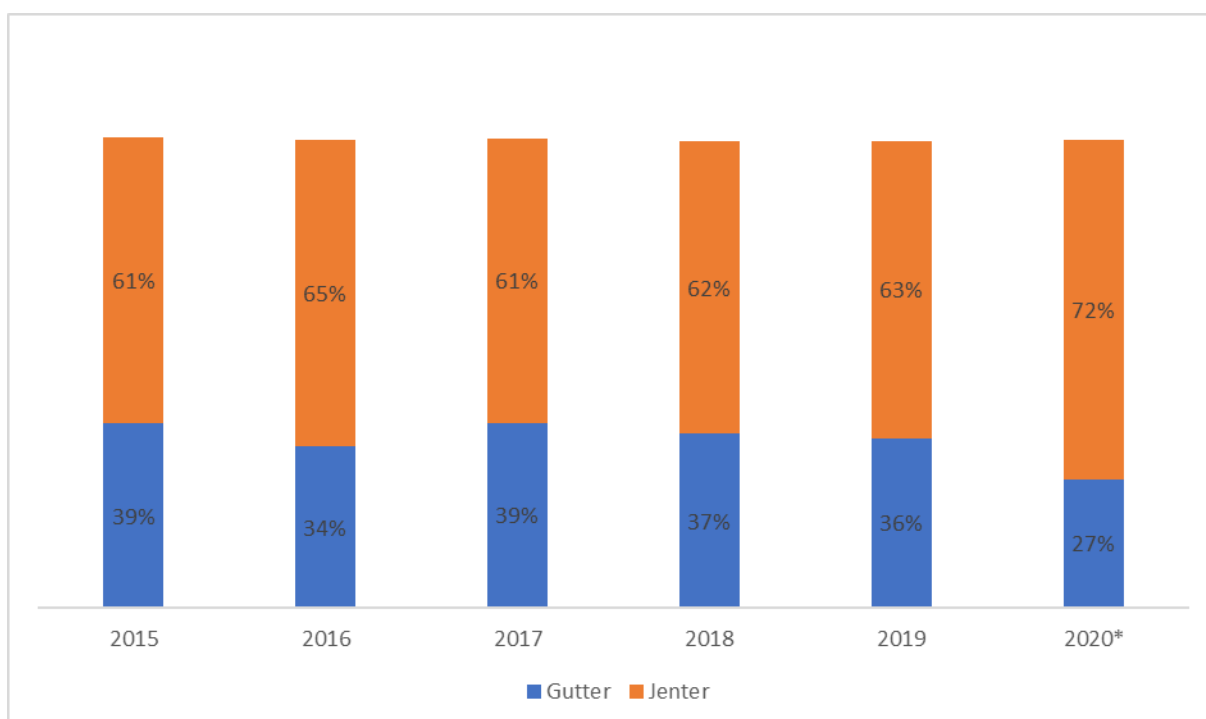
⁵ "Det var ikke bare ferie": Rapport fra ekspertgruppe om unge som etterlates i utlandet mot sin vilje. Helse- og omsorgsdepartementet 2020, se: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/det-var-ikke-bare-ferie/id2703623/>

Denne relasjonsbyggingen er samtidig med på å senke terskelen for andre elever til å ta kontakt med minoritetsrådgiver, og reduserer det mulige stigmaet knyttet til å oppsøke hjelp fra en minoritetsrådgiver.

Saker fordelt på kjønn

Fordelingen på kjønn har vært stabil over flere år. I 2020 ser vi imidlertid en nedgang i andelen saker som dreier seg om gutter. Antallet saker er på nivå med tidligere år, slik at økningen i det totale antallet saker fra 2019 til 2020 i stor grad dreier seg om at minoritetsrådgiverne er i befatning med flere saker som dreier seg om jenter/kvinner.

Figur 3: Oversikt over saker fordelt på kjønn 2015-2020. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Som tidligere år har andelen saker som dreier seg om gutter/menn vært størst for saks-kategorien vold/trusler. Innenfor denne kategorien er andelen saker som gjelder gutter/menn noe høyere enn for de andre saks-kategoriene (40 prosent mot 27 prosent).

Saker fordelt på landbakgrunn

I 2020 jobbet minoritetsrådgiverne med unge med bakgrunn fra 64 ulike land. Oversikten i tabell 3 gir en oversikt over hvilke land de utsatte har sin opprinnelse fra. De fleste sakene i 2020 gjaldt personer med bakgrunn fra Syria, Somalia, Irak og Pakistan.

Tabell 3: Oversikt over saker fordelt på landbakgrunn 2015-2020. Kilde: Tallrapportering minoritetsrådgivere

Landbakgrunn	2015	2016	2017	2018	2019*		2020	
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Andel	Antall	Andel
Syria	*	11	30	50	105	19 %	155	21 %
Irak	17	33	18	28	48	9 %	70	10 %
Pakistan	25	50	35	50	41	8 %	82	11 %
Somalia	18	52	40	44	81	15 %	99	14 %
Afghanistan	25	22	17	19	51	9 %	54	7 %
Tyrkia	6	11	11	11	19	4 %	15	2 %
Iran	*	9	*	6	25	5 %	6	1 %
Palestina	*	*	6	*	10	2 %	16	2 %
Marokko	*	11	*	9	7	1 %	6	1 %
Russland	*	*	*	10	10	2 %	15	2 %
Norge	*	*	*	7	12	2 %	28	4 %
Eritrea	*	*	8	*	20	4 %	14	2 %
Andre land *	56	62	74	68	113	21 %	163	23 %
Total	147	261	239	302	542	100 %	723	100 %

*Av hensyn til personvernet er landbakgrunn med færre enn seks saker lagt til i kategorien 'andre land'.

Enkelt sakene som minoritetsrådgiverne jobbet med har omhandlet både barn og unge som er født og oppvokst i Norge, personer med kortere eller lengre botid i Norge og personer med norsk statsborgerskap.

Fordelingen samsvarer med tidligere år, der personer fra disse landene har representert høyest antall saker. Fordelingen samsvarer også med tendensen som avdekkes i rapporten «Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll»⁶ fra 2019, der det kom frem at unge med foreldre født i Midtøsten, Nord-Afrika, Somalia, Sri Lanka, Pakistan, og Sør- og Øst-Asia har økt sannsynlighet for å leve med foreldre restriksjoner.

I 28 av sakene som minoritetsrådgiverne jobbet med i 2020, er det registrert at den utsatte er en person med norskfødte foreldre. Disse sakene dreier seg i hovedsak om negativ sosial kontroll der ungdommene opplever religiøst begrunnet kontroll.

⁶ Friberg og Bjørnset (2019), Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll (Fafo-rapport)

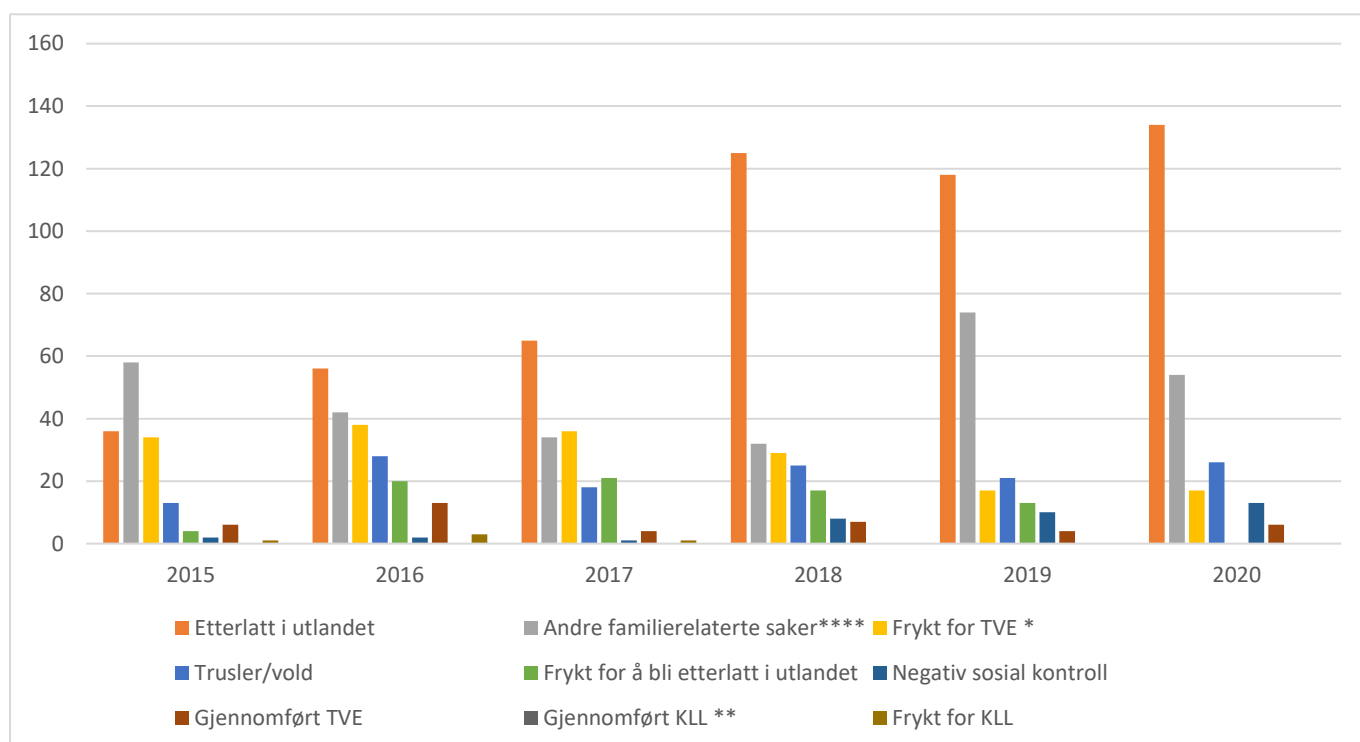

Integreringsrådgivere

Covid-19 har også preget integreringsrådgivernes arbeid i 2020. Ambassadene stengte for ordinært publikumsmottak i mars og integreringsrådgiverne jobbet i en lengre periode fra hjemmekontor i Norge. Integreringsrådgiverne var tilbake på utenriksstasjonene i løpet av høsten 2020.

Integreringsrådgiverne har i 2020 gitt råd og veiledning i totalt 250 saker. Dette er en minimal nedgang i antall saker sammenlignet med 2019, men en økning i antall saker sammenlignet med 2018. Disse sakene omfattet både råd og/eller veiledning av den utsatte selv, medarbeidere ved en ambassade eller en ansatt i førstelinjen i Norge.

Figur 4: Historisk utvikling antall saker IR. Kilde: integreringsrådgivernes tallrapportering

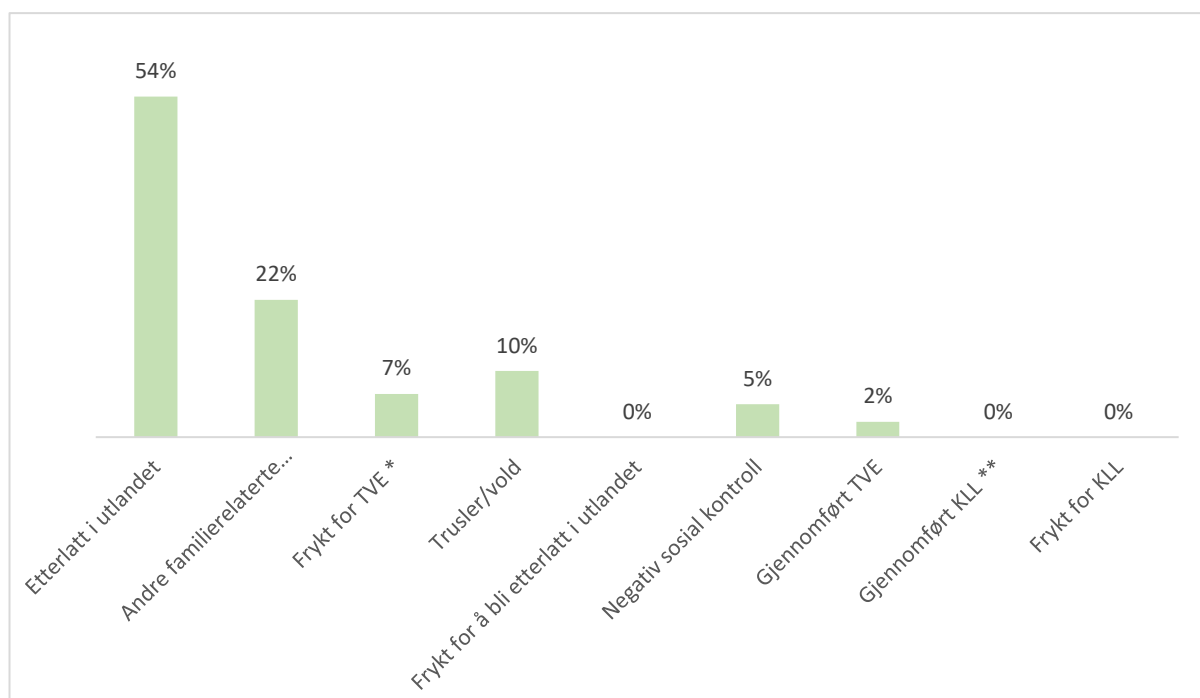

Utviklingen må sees i lys av strenge smittevernrestriksjoner, stengte grenser og et globalt reiseråd fra norske myndigheter som har gjort at færre har beveget seg mellom landene. Alle henvendelsene som integreringsrådgiverne fikk i 2020 gjaldt personer som allerede var i utlandet da krisen inntraff.

Hva handler sakene om?

I 2020 ble over halvparten av sakene integreringsrådgiverne jobbet med kategorisert som etterlatte i utlandet (54 prosent), etterfulgt av andre familierelaterte saker (22 prosent), trusler og vold (10 prosent) og frykt for tvangsekteskap (7 prosent).

Figur 5: Antall saker 2020 prosent integreringsrådgivere. Kilde: integreringsrådgivernes tallrapportering

I de siste fem årene har fordelingen av saker vært noenlunde stabil.

Tabell 4: Oversikt over saker fordelt på kategori 2015-2020. Kilde: Tallrapportering integreringsrådgivere

Kategori	2015	2016	2017	2018	Prosent 2018	2019	Prosent 2019	2020	Prosent 2020
Negativ sosial kontroll	2	2	1	8	3 %	10	4 %	13	5 %
Trusler/vold	13	28	18	25	11 %	21	8 %	26	10 %
Frykt for TVE *	34	38	36	29	12 %	17	7 %	17	7 %
Etterlatt i utlandet	36	56	65	125	51 %	118	45 %	134	54 %
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	4	20	21	17	7 %	13	5 %	0	0 %
Gjennomført TVE	6	13	4	7	3 %	4	2 %	6	2 %
Gjennomført KLL **	0	0	0	0		0		0	0 %
Frykt for KLL	1	3	1	0		0		0	0 %
Andre familierelaterte saker****	58	42	34	32	13 %	74	29 %	54	22 %
Totalt	154	202	180	243	100 %	257	100 %	250	100 %

*Tvangsekteskap

**Kjønnslemlestelse

****Andre familierelaterte saker er saker der hovedproblematikken er utenfor integreringsrådgiverens mandat, men der sakskomplekset inneholder elementer av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Integreringsrådgiverne har i 2020 jobbet med 134 saker som har omhandlet etterlatte i utlandet. Det er en økning på 16 saker sammenlignet med 2019. Økningen i antall saker kan blant annet henge sammen med at flere norske statsborgere ønsket å reise tilbake til Norge under Covid 19 og at deres kone og barn dermed ble etterlatt. Det kan også henge sammen

med at kvinner og barn som allerede var etterlatt i utlandet da pandemien inntraff fikk mulighet til å ta kontakt med ambassaden. Pandemien var for noen en anledning til å be om hjelp og dermed ble det fanget opp en del saker som man ellers ikke ville ha fått kjennskap til.

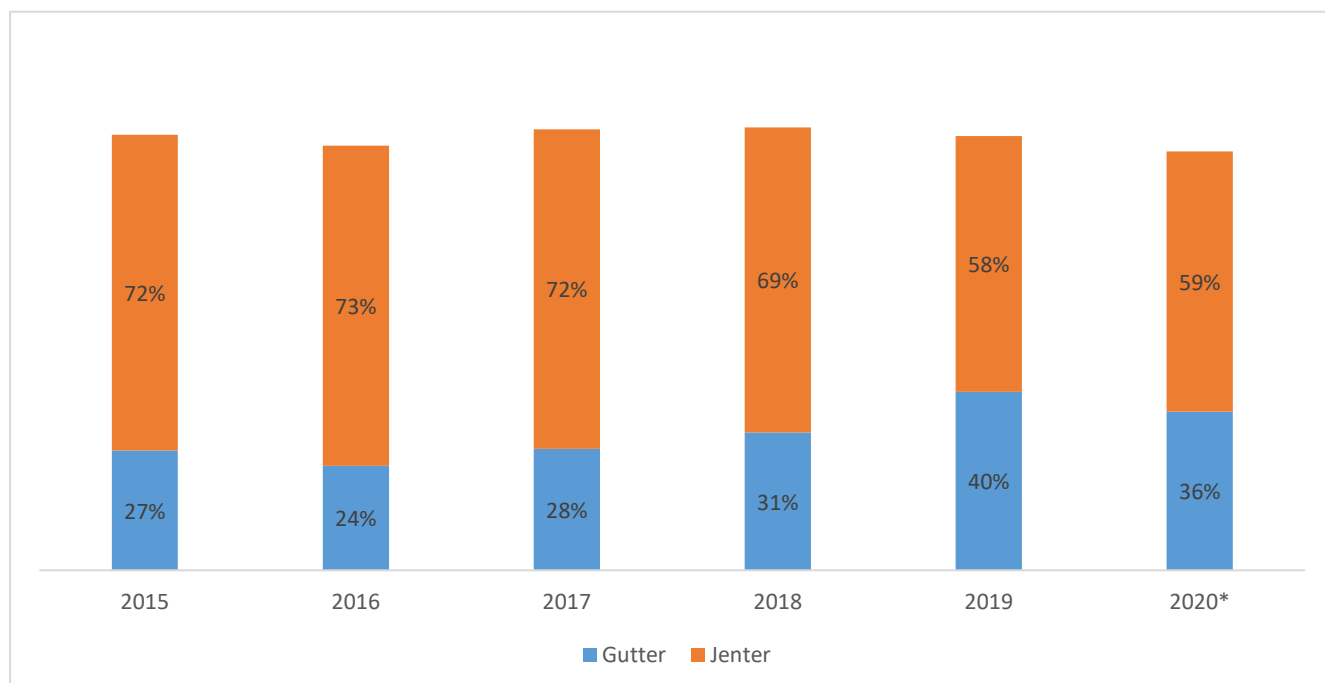
Det har vært en nedgang i andelen saker som kategoriseres som *andre familierelaterte saker* i 2020 sammenlignet med 2019, men det er likevel et høyt antall saker som faller innenfor denne kategorien i 2020. Dette er saker der hovedproblematikken er utenfor integreringsråd-giverens mandat, men der sakskomplekset inneholder elementer av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Integreringsrådgiverne har de siste årene ikke hatt saker som har omhandlet kjønnslemlestelse eller frykt for kjønnslemlestelse. Det er likevel grunn til å tro at fravær av slike saker for integreringsrådgiverne ikke reflekterer det reelle omfanget av kjønnslemlestelse. I en artikkel i Al Jazeera fra mars 2020 omtales illegale klinikker i Nairobi som utfører kjønnslemlestelse på vestlige jenter med somalisk opprinnelse⁷. Landinfo viser i en rapport fra 2011⁸ at over 90 % av alle jenter i Somalia utsettes for kjønnslemlestelse. Det kan derfor ikke utelukkes at også norske-somaliske jenter kan bli utsatt for dette under lengre opphold i regionen.

Saker fordelt på kjønn

Fordelingen på kjønn har vært stabil over flere år. Integreringsrådgiverne veiledet 148 jenter (59 prosent) og 91 gutter (36 prosent) i første halvår 2020.

Figur 6: Oversikt over saker fordelt på kjønn. 2015-2020. Kilde: tallrapportering integreringsrådgiverne

⁷ ['Butchered': The Kenyan FGM clinic serving Europeans | Child Rights News | Al Jazeera](#)

⁸ [Microsoft Word - Somalia temanotat Kjønnsllestelse av kvinner GNE_14092011.doc \(landinfo.no\)](#)

Både integreringsrådgiver i Amman og Islamabad rapporterer om økning i antall saker knyttet til etterlatte kvinner. Dette er ofte kvinner som har inngått ekteskap med norske statsborgere, men som selv ikke har norsk statsborgerskap. Disse kvinnene har oppholdt seg en periode i Norge, men har så dratt tilbake til hjemlandet.

Disse kvinnene har i mange tilfeller barn som er norske statsborgere, og ønsker å dra til Norge for å gi barna bedre muligheter. I noen tilfeller samtykker ikke far til passutstedelse for barna og morens oppholdstillatelse har i mange tilfeller gått ut. Flere av sakene som gjelder etterlatte i utlandet inneholder også vold og trusler fra den norske ektemannen/fraskilte mannen.

Tvangsekteskap eller annet press i forbindelse med ekteskap kan være en bakenforliggende årsak til saker. Godt opplysningsarbeidet i Norge opp mot familiegjennforente kvinner fra disse landene er viktig for å forebygge slike saker.

Saker fordelt på landbakgrunn

Landene med høyest andel saker i første halvår 2020 var Somalia (18 prosent), Irak (18 prosent) og Syria (11 prosent). Dette samsvarer med de geografiske nøkkelområdene for integreringsrådgiverne.

Tabell 6: Oversikt over saker fordelt på landbakgrunn 2015-2020. Kilde: Tallrapportering integreringsrådgivere

Land	2015	2016	2017	2018	2019	Prosent 2019	2020	Prosent 2020
Irak	41	46	39	44	46	18 %	45	18 %
Pakistan	34	27	25	64	45	18 %	26	10 %
Somalia	35	46	31	61	55	21 %	46	18 %
Tyrkia	9	10	6	7	*	0 %	*	0 %
Russland (inkl. Tsjetsjenia)	0	0	0	9	25	10 %	11	4 %
Jordan	*	*	*	*	13	5 %	15	6 %
Palestina	0	0	0	0	9	4 %	17	7 %
Iran	8	9	*	*	0	0 %	*	0 %
Afghanistan	15	14	*	6	*	0 %	0	0 %
Syria	*	13	27	20	20	8 %	28	11 %
Øvrige land*	12	37	52	32	44	17 %	62	25 %
Total	154	202	180	243	257	100 %	250	100 %

*For å unngå identifisering er alle land med færre enn 6 saker anonymisert.

Tall fra 2020 viser en nedgang i antall saker som gjelder personer fra Pakistan sammenlignet med 2019. Dette kan ha en sammenheng med at situasjonen rundt Covid-19 har gjort det vanskeligere for personer i Pakistan å be om bistand da store deler av Pakistan har vært nedstengt.

Integreringsrådgiveren i Nairobi erfarte våren 2020 at flere barn og unge fikk mulighet til å kommunisere med omverden under i mars/april enn normalt. Dette kan henge sammen med nedstengingen av skoler og tjenester og at ungdom i denne perioden bodde hos familie og dermed fikk tilgang til telefon og sosiale medier.

Det har i 2020 vært en nedgang i antallet saker som gjelder personer med opprinnelse fra Tsjetsjenia. Integreringsrådgiveren i Ankara har også fått få nye henvendelser fra tjenesteapparatet om bistand til personer som er tilbakeholdt i Tsjetsjenia. Mindre reisevirksomhet som følge av Covid 19- pandemien kan være en årsak til nedgangen, men også strengere kontroll internt i miljøene kan være en årsak.

Erfaringer fra 2020

Arbeidet til minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne gjør at flere ungdommer i sårbare situasjoner får verdifull hjelp og veiledning. Tallrapportene viser en økning i antall enkeltsaker som IMDi minoritetsrådgivere har jobbet med i 2020 sammenlignet med tidligere år. Utviklingen i antallet saker som integreringsrådgiverne har jobbet med har vært stabil fra 2019 til 2020. Denne utviklingen er til tross for stengte skoler og tjenester under Covid-19-pandemien.

Veksten i antall saker som rapporteres av IMDi minoritetsrådgivere har skjedd parallelt med en økning i antall minoritetsrådgivere. Utviklingen i antallet saker som er avdekket de siste årene tyder på at målrettet arbeid og fortsatt utbygging av hjelpeapparatet er avgjørende redskaper for å bidra til at flere utsatte får hjelp og veiledning.

Strengt smittevernstiltak - en barriere for barn og unges frihet

IMDi erfarer at de strenge smittevernstiltakene i 2020 har hatt omfattende og alvorlige konsekvenser for utsatte barn og unge. IMDi minoritetsrådgivere erfarer at smittevernstiltakene blir brukt som et nytt kontrollredskap mot ungdom som er utsatt for negativ sosial kontroll, og den sterke økningen i antallet saker som omhandler negativ sosial kontroll underbygger disse erfaringene.

Erfaringen er også at smittevernrestriksjonene har ført til færre henvendelser særlig fra de mest utsatte elevene. Disse elevene mangler tilgang på egen pc, behersker ikke digitale systemer, har manglende systemforståelse og kan ha vanskeligheter med å kommunisere skriftlig på grunn av kort botid i Norge og svake norskkunnskaper. Flere av disse unge har i tillegg en vanskelig bosituasjon preget av trangboddhet. Mange barn og unge har også fortalt om psykiske plager, ensomhet og selvmordstanker. For ungdommer som allerede lever med strenge begrensninger, har de strenge smittevernrestriksjonene dermed blitt enda en barriere for deres frihet.

Fysisk tilstedeværelse på skolene

Erfaringer fra situasjonen med Covid-19 viser at minoritetsrådgivernes fysiske tilstedeværelse på skolene er avgjørende for å kunne følge opp barn og unge som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Fra tidligere brukerevaluering av minoritetsrådgiverordningen vet vi at ungdom som får én-til-én-oppfølging av en minoritetsrådgiver, gjerne beskriver minoritetsrådgiveren som «den ene» fra hjelpeapparatet som virkelig forsto deres situasjon og behov.⁹ Fra en kartlegging av hvordan ungdom i utsatte boområder opplever møtet med ulike velferdstjenester, vet vi dessuten at ungdommer gjerne opplever tjenestene som fragmenterte – og at de etterspør hjelpere som ser dem som hele mennesker.¹⁰ Minoritetsrådgivere

⁹ Anja Bredal, Beret Bråten, Kristin Jesnes og Anne Hege Strand, Et blikk inn i skolen: Minoritetsrådgivere sett fra brukeres ståsted, Fafo-rapport 2015:40: <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/et-blikk-inn-i-skolen>

¹⁰ Marianne Takvam Kindt og Anne Hege Strand: Hele mennesker – delte tjenester: Utenforskap blant unge i utsatte boområder, Fafo-rapport 2020:12: <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/hele-mennesker-delte-tjenester>

som følger opp ungdom over tid, opplever gjerne at ungdommene viser tegn til økt refleksjonsnivå om sine valgmuligheter og mulighetene til å få støtte og hjelp. For ungdommer som lever med krysspress og ulike grader av negativ sosial kontroll, kan denne oppfølgingen øke deres frihetsrom.

IMDi har gjennom 2020 vektlagt viktigheten ved at minoritetsrådgiverne er fysisk tilstede ved skolene. Samtidig som at erfaringene fra arbeidet i 2020 viser at fysisk tilstedeværelse er avgjørende for å best kunne følge opp barn og unge som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, viser erfaringene at det også er verdi i å være tilstede på digitale plattformer. Gjennom å være tilstede for utsatte barn og unge både fysisk og digitalt kan flere utsatte barn og unge få nødvendig råd og veiledning. IMDi vil følge opp dette videre.